

**FESTIVAL
MOZART
NITS D'ESTIU**

5 I 6 DE JULIOL

SALA 1 PAU CASALS

MOZART: RÈQUIEM

TREVOR PINNOCK I ENSEMBLE O VOS OMNES

**ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA**

PROGRAMA DE MÀ

WOLFGANG AMADEUS MOZART

(Salzburg 1756 - Viena 1791)

SIMFONIA N. 40 EN SOL MENOR, KV 550

(1788) - 22'

Molto allegro

Andante

Menuetto: Allegretto

Allegro assai

AVE VERUM CORPUS, KV 618

(1791) - 6'

Ensemble O Vos Omnes

PAUSA 20'

WOLFGANG AMADEUS MOZART

RÈQUIEM EN RE MENOR, KV 626

(1791) – Versió de Süßmayr – 60’

I. Introitus (Requiem)

II. Kyrie

III. Sequentia (Dies irae / Tuba mirum / Rex tremendae / Recordare / Confutatis /
Lacrimosa)

IV. Offertorium (Domine Jesu / Hostias)

V. Sanctus

VI. Benedictus

VII. Agnus Dei

VIII. Communio (Lux aeterna)

Serena Sáenz, soprano / **Avery Amereau**, contralt / **Jorge Navarro Colorado**, tenor /
Erik Rosenius, baix / **Ensemble O Vos Omnes**

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

SERENA SÁENZ, SOPRANO

AVERY AMEREAU, CONTRALT

JORGE NAVARRO COLORADO, TENOR

ERIK ROSENIUS, BAIX

ENSEMBLE O VOS OMNES

XAVIER PASTRANA, DIRECCIÓ CORAL

TREVOR PINNOCK, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Vlad Stanculeasa, concertino / Raúl García, assistent de concertino / Pedro Rodríguez, assistent de concertino / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Katia Novell / María Pilar Pérez / Anca Ratiu / Ana Kovacevic* / Yulia Tsuranova* **SEGONS VIOLINS** Ivan

Percevic, solista / Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / Maria José Aznar / Maria José Balaguer / Patricia Bronisz / Clàudia Farrés / Melita Murgea / Robert Tomàs VIOLES Aine Suzuki, solista / Josephine Fitzpatrick, assistent / Christine de Lacoste / David Derrico / Miquel Serrahima / Adrià Trulls / Johan Rondón* VIOLONCELS Jose Mor, solista / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Carla Conangla* CONTRABAIXOS Christoph Rahn, solista / Dmitry Smyshlyaev, assistent / Albert Prat FLAUTES Christian Farroni, assistent OBOÈS Rafael Muñoz, solista / Dolors Chiralt, assistent CLARINETS Josep Fuster, solista / Alfons Reverté FAGOTS Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú TROMPES Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó TROMPETES Mireia Farrés, solista / Adrián Moscardó TROMBONS Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Raúl García, trombó baix TIMBALES Marc Pino ORGUE Gregori Ferrer*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero
PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

*Col·laborador/a

COMENTARI

per **Xavier Pastrana**

El 3 de juliol de 1778, Wolfgang Amadeus Mozart era en un dormitori, a la ciutat de París. Al llit, hi reposava el cos de la seva mare, que acabava de morir. Fins aquell dia, Mozart mai no havia vist morir ningú. En els onze anys posteriors, Mozart va perdre dues filles, dos fills i el seu pare. Finalment, el 1791, una malaltia posava fi a la vida del compositor. És en aquest últim any de vida quan Mozart va rebre l'encàrrec anònim d'escriure una missa de difunts. I amb l'encàrrec, començava la misteriosa llegenda: el missatge desconegut, el procés febril de composició, la mort de Mozart i les seves causes, l'autoria de les diverses parts de l'obra...

El 1781, amb 25 anys, Mozart va prendre la decisió d'abandonar Salzburg i establir-se a Viena. Així, abandonava una ciutat que l'havia fet patir molt laboralment i es disposava a viure a la capital austríaca per treballar-hi com a professor, intèrpret i compositor. A Salzburg, hi deixava un arquebisbe que menystenia el seu talent i un pare terriblement controlador. Així comença l'últim període de la vida del compositor, uns anys marcats per una producció intensa.

La Simfonia n. 40, KV 550 en sol m va ser escrita l'estiu del 1788, juntament amb la n. 39 i la n. 41, l'última del seu catàleg. No sabem exactament el destí d'aquestes simfonies, però és probable que ho fes per tenir nou repertori per als viatges que va fer aquell estiu: Berlín, Frankfurt, Munic... Tampoc no sabem si la n. 40 es va arribar a interpretar mai, però és fàcil deduir que així va ser, ja que Mozart va reescriure la part de flautes i oboès per fer una segona versió de l'obra afegint-hi clarinets, cosa que només tindria sentit com a preparació per a una interpretació. Sigui com vulgui, aquesta simfonia ha esdevingut la més popular del compositor, una popularitat que

també va tenir en el seu temps, com podem deduir del fet que Joseph Haydn cités part del segon moviment a la seva obra *Die Jahreszeiten*.

Amb els seus viatges i l'arrelament a Viena, Mozart intentava trobar una estabilitat laboral que li permetés treballar i viure amb una certa tranquil·litat. Tot i ser un compositor reconegut i valorat, li faltava trobar una feina amb unes bones condicions i un bon sou. Va ser per això que, el 1790, Mozart va demanar ser nomenat mestre adjunt del Kapellmeister de la catedral de Sant Esteve, Leopold Hofmann, un títol que li va ser atorgat el 1791. Aquest títol no comportava cap remuneració, però sí el compromís de substituir el mestre de capella després de la seva mort. L'abril d'aquell any, Hofmann va caure greument malalt, i això va representar una nova esperança per a Mozart: el salari de Kapellmeister era important i comportava molts avantatges.

Uns mesos després d'aquesta notícia, probablement a l'estiu (època en què va escriure l'*Ave verum corpus*, que també escoltarem avui), un missatger es va presentar a casa dels Mozart. El missatger portava una carta sense firmar en la qual es demanava al compositor si podia escriure una missa de difunts, quant trigaria a completar-la i quin en seria el preu. Actualment, sabem que l'encàrrec del *Rèquiem* provenia del comte Franz von Walsegg, que tenia per costum pagar a compositors amb molt de talent per escriure obres que després feia passar per pròpies davant dels seus amics. És per aquesta raó que no volia desvelar la seva identitat. Mozart tenia uns projectes immediats que, en aquell moment, van passar per davant del *Rèquiem*: *La flauta màgica*, *La clemenza di Tito* o el Concert per a clarinet, entre d'altres. Va ser l'octubre d'aquell any quan el compositor va centrar les forces (que cada cop eren menys) en l'escriptura de la seva última obra. A partir del 20 de novembre, Mozart, molt malalt, ja no sortia del llit, on podia treballar molt poc. I la matinada del dia 5 de desembre va morir víctima, segons la versió més acceptada, d'una fallada renal.

L'única part del *Rèquiem* que Mozart va deixar del tot completa és l'"Introit". Del "Kyrie", l'"Ofertori" i la "Seqüència", en va completar les parts vocals, el baix i detalls de l'acompanyament instrumental. Del cèlebre "Lacrimosa", només en va escriure els vuit primers compassos, que, segons diu la llegenda, van ser els últims de la seva vida. Així doncs, el "Sanctus", el "Benedictus" i l'"Agnus Dei" van quedar orfes de la música de Mozart. Constanze, la vídua de Mozart, estava molt interessada a completar d'alguna manera l'obra per poder cobrar l'encàrrec. Primerament, va encomanar la tasca al compositor Joseph Eybler, a qui Mozart tenia en gran consideració, però aquell, després de completar la instrumentació dels primers números, es va veure incapaç de crear una nova música que completés amb dignitat l'obra del mestre. Així doncs, Constanze va buscar una alternativa i va traslladar l'encàrrec a Franz Xaver Süssmayr, antic alumne de Mozart (però no tan valorat), que va completar l'obra en la forma en què avui en dia és més interpretada, i que conclou amb la repetició de la fuga del "Kyrie" amb el text del "Cum sanctis tuis". Constanze pretenia fer passar tota l'obra com a original del seu marit (no deixa de ser irònica la correspondència amb la intenció de Walsegg), i aquí van començar els primers dubtes sobre qui va acabar d'escriure el *Rèquiem*.

Al llarg dels anys, hi ha hagut diversos intents de fer versions «alternatives» a la de Süssmayr, que no es considera del tot satisfactòria. En moltes ocasions s'ha utilitzat el material d'Eybler, i fins i tot s'han intentat reconstruir de nou els números per als quals Mozart no va deixar cap apunt. El *Rèquiem* KV. 626 representa una lluita entre el compositor i la mort, una cursa per acabar la seva última obra abans que li arribés el destí final. I la comunitat musical intenta continuar la lluita per decantar la balança cap a Mozart, com si fóssim encara en la fase de «negociació» abans d'acceptar que, tal com va avançant la música del *Rèquiem*, la part de Mozart va morint.

Certament, és una realitat difícil d'assumir, sobretot si llegim una de les frases que sembla que Mozart va dir al llit de mort: «Haver de morir precisament ara [...], abandonar el meu art ara, que ja no hauria de ser esclau de la moda [...] i que podria seguir el vol de la meva fantasia i compondre en llibertat i independència el que em dictés el cor».

LLETRES

 [Descarrega les lletres](#)

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

